

Konferencia Memory 2015 ... alebo synergia pamäťových inštitúcií v reálnom svetle



Pamäť. Podľa psychológov je to psychický proces uchovávaní a opätovného vybavovania si informácií. Známy spisovateľ Thomas Mann povedal, že kto nepozná svoju minulosť, nepochopí budúcnosť. A čo na pamäť hovoria inštitúcie, ktoré nesú prívlastok pamäťové?

Sú to totiž práve archívy, múzeá či knižnice, ktoré aj uchovávajú informácie, a sú aj zdrojom poznania minulosti. Koncom októbra 2015 sa v Bratislave konala Konferencia Memory 2015. Spojila zástupcov knihovníctva, archívnictva i múzejníctva, aby mohli spoločne diskutovať, ako sa im darí tú kultúrnu pamäť sprístupňovať a uchovávať tak, aby bola dostupná aj pre budúce generácie.

Cieľ bol jasný, zodpovedať na otázku – Existuje synergia v oblasti pamäťových inštitúcií, a ak áno, akú má aktuálnu podobu?

Význam potreby spoločného zdieľania skúsenosti pamäťových inštitúcií prostredníctvom takej platformy, akou bola premiérová konferencia Memory 2015, zrejme nikto zo zúčastnených nepopiera. Na to, aký vidia reálny odkaz tejto konferencie a v čom majú pamäťové inštitúcie zjednotiť svoje úsilie sme sa pýtali priamo zástupcov profesijných združení reprezentujúcich či už knihovníkov, ale i archivárov a múzejníkov.

■ **PhDr. Daniela Gondová**, predsedníčka Ústrednej knižničnej rady:

„Na konferencii Memory 2015 sa prvýkrát na Slovensku stretli účastníci z knižníc, múzeí, galérií a archívov. V úvodných príspevkoch predsedovia poradných orgánov, resp. profesijných organizácií za knižnice, archívy, múzeá stručne predstavili, svoje pracoviská, načrtli úlohy či problémy, ale aj sa zamýšľali nad možnou synergiou týchto inštitúcií.“

Problémových otázok a úloh na riešenie v oblasti pamäťových inštitúcií je veľa, azda sa konferenciou Memory 2015 urobil dôležitý prvý krok na koordináciu aktivít a konkrétnejšiu spoluprácu.

„Čo majú tieto pamäťové inštitúcie spoločné? Podľa môjho názoru, názoru knihovníka, je v týchto inštitúciách, v ich rozsiahlych zbierkových fondoch uchovávaná pamäť Slovenska, kultúrne dedičstvo a bohatstvo Slovenska. Túto pamäť treba chrániť a opatrovať, čo je spoločnou úlohou pamäťových inštitúcií a z toho vyplýva celý okruh synergických momentov – archivovanie, ochrana, sprístupňovanie v klasickej či digitálnej forme (a teda digitalizácia), priestorové, pracovné, finančné podmienky, legislatíva i finančné ohodnotenie zamestnancov. Problémových otázok a úloh na riešenie v oblasti pamäťových inštitúcií je veľa, azda sa konferenciou Memory 2015 urobil dôležitý prvý krok na koordináciu aktivít a konkrétnejšiu spoluprácu.“

■ **Mgr. Mária Grófová**, predsedníčka Spoločnosti slovenských archivárov:

„Išlo o konferenciu, na ktorej sa prvý raz stretli zástupcovia z knižníc, múzeí, galérií a archívov. To, čo spája tieto inštitúcie, je ‚zhmotnená pamäť‘ – knihy nielen od vynájdenia knižtlače, trojrozmerné predmety ako doklady doby, v ktorej vznikali, umelecké diela, ako výpovedné reakcie ich tvorcov na dobu, či diela vznikajúce na objednávku, archívne dokumenty ako nástroje poznania vlastnej histórie. Zásadným rozdielom medzi pamäťovými inštitúciami je ministerstvo, pod ktoré spadajú. Na jednej strane Ministerstvo kultúry SR, ktoré ako keby už vo svojom názve ‚garantovalo‘ ochranu pamiatok a predmetov nachádzajúcich sa v knižniciach, múzeách a galériách. Na druhej strane Ministerstvo vnútra SR, ktoré ako silový rezort v prvom rade rieši iné záležitosti – archívy sa do jeho pôsobnosti dostali v roku 1954, keď si mocní tej doby uvedomovali dôležitosť informácií zapísaných v archívnych dokumentoch. Pokiaľ v rezorte kultúry majú isté pamäťové inštitúcie právnu subjektivitu, môžu čerpať na ochranu nášho kultúrneho dedičstva európske fondy a uchádzať sa o rôzne granty, archívy v SR nemajú právnu subjektivitu (ako je to vo viacerých prípadoch v Českej republike), právnu subjektivitu nemá ani Slovenský národný archív (ako je to v Maďarsku, kde má právnu subjektivitu Maďarský národný archív), takže rezort vnútra musí hľadať vlastné zdroje, alebo sa v určitých projektoch spojiť s iným rezortom, mám na mysli projekty spojené s digitalizáciou archívnych dokumentov.“

Konferencia Memory 2015 bola prvou výzvou na spoločný prvý krok pamäťových inštitúcií smerom k budúcnosti – všetkým nám leží na srdci záchrana a ochrana kultúrneho dedičstva našej republiky.

„Spoločnou problematikou nie sú len odborné záležitosti (dlhodobé uchovávanie, ochrana, odborné spracovanie a sprístupnenie, reštaurovanie a pod.), ale aj bežné problémy (vhodnosť úložných priestorov a ich rezerva, pracovné podmienky, finančné zdroje vyčlenené na ochranu či digitalizáciu, finančné ohodnotenie pracovníkov, legislatívne východiská a pod.).“

Konferencia Memory 2015 bola prvou výzvou na spoločný prvý krok pamäťových inštitúcií smerom k budúcnosti – všetkým nám leží na srdci záchrana a ochrana kultúrneho dedičstva našej republiky.“

■ **PhDr. Peter Hyross**, predseda Zväzu múzeí na Slovensku, riaditeľ Múzea mesta Bratislavy:

Konferencia Memory 2015 sa stala prvou platformou na výmenu informácií a skúseností medzi týmito inštitúciami. Vhodné by bolo, keby sa táto konferencia stala i prvým krokom k zjednoteniu našich spoločných snáh. Jednotné stanoviská nám môžu pomôcť zabrániť odbornému úpadku týchto inštitúcií a následne úpadku kultúrneho dedičstva ako takého.

„Tak, ako knihovníci a archivári výraznú obavu o ďalší osud kultúrneho dedičstva vidia aj múzejníci. Pamäťové a fondové inštitúcie sú na okraji záujmu spoločnosti. Naše obavy sú preto späté práve s osudom aj samotného kultúrneho dedičstva, ktoré tie inštitúcie chránia. Týmto prístupom sa na okraj záujmu nedostávajú len pamäťové a fondové inštitúcie, ale samotné naše vlastné kultúrne dedičstvo.

Konferencia Memory 2015 sa stala prvou platformou na výmenu informácií a skúseností medzi týmito inštitúciami. Vhodné by bolo, keby sa táto konferencia stala i prvým krokom k zjednoteniu našich spoločných snáh. Jednotné stanoviská nám môžu pomôcť zabrániť odbornému úpadku týchto inštitúcií a následne úpadku kultúrneho dedičstva ako takého.

Konferencia bola pôdou pre otvorenú diskusiu, a zároveň príležitosťou pre formuláciu jednotných stanovísk, ktoré by sme mohli prezentovať verejnosti a obhájiť tak svoje miesto v spoločnosti.

Niekedy mám pocit, že by sme mali byť viac razantný v presadzovaní svojich záujmov. Musíme nabráť väčšie sebavedomie, aby sme užitočnosť našej práce vedeli obhájiť tými správnymi argumentmi.

Je dôležité, aby sme ako pamäťové a fondové inštitúcie pokračovali v spoločných stretnutiach a informovanosti o vzájomných aktivitách a podstatných krokoch."

Počas konferencie Memory 2015, okrem úvodných vstupov zástupcov vyššie spomenutých profesijných združení, odzneli i odborné prezentácie k témam ochrany zbierkových predmetov, akvizičnej politiky a elektronických médií v pamäťových inštitúciách, dlhodobej archivácii digitálnych objektov či služieb modernému bádateľovi v archíve.

V závere konferencie sa zástupcovia Národného osvetového centra venovali novej platforme a portálu pre prezentáciu kultúrneho dedičstva – Slovákiana.

Záštitu nad podujatím prebral prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD., rektor Univerzity Komenského.

Konferencia sa konala v spolupráci so **Slovenskou asociáciou knižníc, Spolkom slovenských archivárov, Spolkom slovenských knihovníkov a knižníc a Zväzom múzeí na Slovensku.**

Mgr. Eva Vašková

eva.vaskova@cvtisr.sk ■

(Centrum vedecko-technických informácií SR)